

PATVIRTINTA
Visagino savivaldybės tarybos
2012 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. TS-29
(kartu su 2014 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. TS-8)
(kartu su 2014 m. balandžio 3 d. sprendimu Nr. TS-37)

VISAGINO SAVIVALDYBĖS MOKINIŲ NEMOKAMO MAITINIMO MOKYKLOSE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Visagino savivaldybės mokinių nemokamo maitinimo mokyklose tvarkos aprašas (toliau – aprašas) reglamentuoja mokinių nemokamo maitinimo (pietų, maitinimo mokyklose organizuojamose dieninėse vasaros poilsio stovyklose, pusryčių ar pavakarių) organizavimą Visagino savivaldybės mokyklose, naudojant šiam tikslui valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams lėšas, savivaldybės biudžeto lėšas ir įstatymų nustatyta tvarka gautas kitas lėšas.

2. Šis aprašas taikomas mokiniams, kurie mokosi bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, ikimokyklinio ugdymo mokyklose ar pas kitą švietimo teikėją (išskyrus laisvąjį mokytoją) (toliau – mokykla) pagal bendrojo ugdymo programas, įregistruotas Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre, ar priešmokyklinio ugdymo programą.

3. Šis aprašas netaikomas mokiniams, kurie mokosi pagal suaugusiųjų ugdymo programas, ir mokiniams, kurie mokosi ir pagal bendrojo ugdymo, ir pagal profesinio mokymo programas.

4. Šis aprašas netaikomas mokiniams, kurie yra išlaikomi (nemokamai gauna nakvynę, maistą ir mokinio reikmenis) valstybės arba savivaldybės finansuojamose įstaigose arba kuriems įstatymų nustatyta tvarka yra skiriama globos (rūpybos) išmoka.

5. Šiame apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatyme ir Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme (toliau – Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme) bei kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

II. MOKINIŲ TEISĖ Į NEMOKAMĄ MAITINIMĄ

6. Teisę į nemokamus pietus turi:

6.1. mokiniai, jeigu vidutinės pajamos vienam iš bendrai gyvenančių asmenų ar vienam gyvenančiam asmeniui (toliau – vidutinės pajamos vienam asmeniui) per mėnesį yra mažesnės kaip 1,5 valstybės remiamų pajamų (toliau – VRP) dydžio;

6.2. mokiniai, jeigu vidutinės pajamos vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės kaip 2 VRP dydžiai ir:

6.2.1. mokinį augina vienas iš vaiko tėvų, kuris yra neįgalus (darbingumo lygis ne didesnis nei 40 proc.) ir nedirba;

6.2.2. mokinys, dėl kurio nemokamo maitinimo kreipėsi vienas iš vaiko tėvų, bendrai gyvenančių asmenų, globėjas (rūpintojas), turi sunkią ar vidutinę negalią;

6.2.3. mokinį augina neįgalūs ir nedirbantys bendrai gyvenantys asmenys;

6.2.4. mokinį augina bendrai gyvenantys nedirbantys pensininkai;

6.2.5. bendrai gyvenantys asmenys augina tris ir daugiau vaikų;

6.2.6. netekus maitintojo, ligos, nelaimingo atsitikimo atvejais;

6.2.7. mokinys patiria socialinę riziką arba mokinį augina bendrai gyvenantys asmenys, patiriantys socialinę riziką.

7. Teisę į nemokamus pietus ar sausą davinį (prioritetą suteikiant nemokamiems pietums) atostogų metu ir vykstant į ekskursijas, olimpiadas, varžybas bei konkursus per mokslo metus turi mokiniai, jeigu vidutinės pajamos vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės kaip 1 VRP dydis.

8. Teisę į nemokamus pusryčius turi mokiniai, jeigu vidutinės pajamos vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės kaip 1 VRP dydis ir:

8.1. mokinį augina vienas iš vaiko tėvų, kuris yra neįgalus (darbingumo lygis ne didesnis nei 40 proc.) ir nedirba;

8.2. mokinys, dėl kurio nemokamo maitinimo kreipėsi vienas iš vaiko tėvų, bendrai gyvenančių asmenų, globėjas (rūpintojas), turi sunkią ar vidutinę negalią;

8.3. mokinį augina neįgalūs ir nedirbantys bendrai gyvenantys asmenys;

8.4. mokinį augina bendrai gyvenantys nedirbantys pensininkai.

9. Šio aprašo 6 ir 8 punktuose nurodytiems mokiniams skiriamas nemokamas maitinimas vasaros atostogų metu mokyklose organizuojamose dieninėse vasaros poilsio stovyklose.

10. Šios aprašo 6.2 ir 8 punktuose nurodytiems mokiniams nemokamas maitinimas skiriamas atsižvelgiant į Visagino savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus (toliau – Socialinės paramos skyrius) patikrintas bendrai gyvenančių asmenų ar vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygas ir surašyto buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto išvadas. Tokiais atvejais šis aktas yra vienas iš dokumentų teisei į nemokamą maitinimą nustatyti.

III. KREIPIMASIS DĖL NEMOKAMO MAITINIMO SKYRIMO

11. Dėl nemokamo maitinimo skyrimo gali kreiptis vienas iš mokinio tėvų, bendrai gyvenančių asmenų, globėjų (rūpintojų), pilnametis mokinys ar nepilnametis mokinys, kuris yra susituokęs arba emancipuotas, (toliau – pareiškėjas) užpildyti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą prašymo-paraiškos socialinei paramai mokiniams gauti formą ir pridėti reikalingus dokumentus, nustatytus Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 20 straipsnyje, išskyrus duomenis apie bendrai gyvenančių asmenų ar vieno gyvenančio asmens turimą turtą.

12. Pareiškėjas, kurio gyvenamoji vieta deklaruota Visagino savivaldybėje arba kurio gyvenamoji vieta nedeklaruota, bet kuris faktiškai gyvena Visagino savivaldybės teritorijoje, prašymą-paraišką pateikia Socialinės paramos skyriui arba mokyklos, kurioje mokinys mokosi ar kuri organizuoja dieninę vasaros poilsio stovyklą, administracijai. Šiuo atveju mokykla prašymą-paraišką per 3 darbo dienas perduoda pareiškėjo deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės administracijai, o jeigu gyvenamoji vieta nedeklaruota – savivaldybės, kurioje gyvena, administracijai.

13. Kad mokinys gautų nemokamą maitinimą nuo mokslų metų pradžios, pareiškėjas prašymą-paraišką (prašymą) gali pateikti nuo tų metų liepos 1 dienos. Kad mokinys gautų nemokamą maitinimą vasaros atostogų metų mokykloje organizuojamoje dieninėje vasaros poilsio stovykloje, pareiškėjas prašymą-paraišką (prašymą) gali pateikti nuo kalendorinių metų gegužės 1 dienos, išskyrus šio aprašo 18.3 punkte nustatytą atvejį, kai atskiras prašymas nereikalingas.“

14. Jei kreipimosi dėl nemokamo maitinimo metu bendrai gyvenantys asmenys ar vienas gyvenantis asmuo gauna piniginę socialinę paramą pagal Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, pareiškėjas pateikia mokyklai ar Socialinės paramos skyriui laisvos formos prašymą nemokamam maitinimui mokykloje gauti.

15. Jei mokiniui nemokamas maitinimas mokykloje būtinas, o vienas iš mokinio tėvų, bendrai gyvenančių asmenų, globėjų (rūpintojų) dėl nemokamo maitinimo nesikreipia, mokykla apie tai raštu informuoja Socialinės paramos skyrių ir pateikia bendrai gyvenančių asmenų ar vieno gyvenančio asmens buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą bei turimą informaciją, reikalingą nemokamam maitinimui skirti. Tokiu atveju šios paramos prašo mokykla, o buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktas yra vienas iš dokumentų teisei į nemokamą maitinimą nustatyti.

IV. NEMOKAMO MAITINIMO SKYRIMAS

16. Socialinės paramos skyrius tikrina ir nustato mokinių teisę į nemokamą maitinimą ir rengia Visagino savivaldybės administracijos direktoriaus (toliau – Administracijos direktorius) ar jo įgalioto asmens sprendimo projektą.

17. Administracijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos (tuo atveju, kai pareiškėjas yra mokykla, 10 dienų terminas skaičiuojamas nuo raštu pateiktos informacijos gavimo Socialinės paramos skyriuje) priima sprendimą skirti mokiniams nemokamą maitinimą.

18. Mokiniam nemokamas maitinimas skiriamas:

18.1. nuo mokslo metų pradžios iki mokslo metų pabaigos;

18.2. pateikus prašymą-paraišką mokslo metais – nuo Administracijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimo dėl nemokamo maitinimo skyrimo gavimo mokykloje kitos dienos iki mokslo metų pabaigos;

18.3. vasaros atostogų metu mokyklose organizuojamose dieninėse vasaros poilsio stovyklose, jei paskutinį mokslo metų mėnesį mokinytis turėjo teisę gauti nemokamą maitinimą pagal šio aprašo 6 ar 8 punktus, be atskiro prašymo nuo mokykloje organizuojamos dieninės vasaros poilsio stovyklos pradžios. Kai teisė gauti nemokamą maitinimą pagal šio aprašo 6 ar 8 punktus atsirado vėliau, vasaros atostogų metu mokyklose organizuojamose dieninėse vasaros poilsio stovyklose nemokamas maitinimas skiriamas pagal pareiškėjo prašymą-paraišką (prašymą) nuo kitos dienos po Administracijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimo dėl nemokamo maitinimo skyrimo mokyklose priėmimo dienos.

19. Administracijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimo dėl nemokamo maitinimo mokiniams skyrimo kopiją Socialinės paramos skyrius per 3 darbo dienas pateikia:

19.1. Visagino savivaldybės mokyklų administracijoms;

19.2. kitų savivaldybių administracijoms ir kitų savivaldybių mokyklų administracijoms, jei nemokamas maitinimas paskirtas kito steigėjo įsteigtos mokyklos mokiniui.

20. Pareiškėjas dėl nemokamo maitinimo skyrimo informuojamas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo įsakymo pasirašymo dienos. Jei nemokamas maitinimas mokiniui neskiriamas, pareiškėjas ir mokykla ne vėliau kaip per 5 dienas nuo įsakymo pasirašymo dienos informuojamas, nurodant neskyrimo priežastis ar apskundimo tvarką. Socialinės paramos skyrius grąžina pareiškėjui jo pateiktus dokumentus, Socialinės paramos skyriuje paliekamos šių dokumentų kopijos.

21. Nustačius, kad per laikotarpį, kurį mokiniui teikiamas nemokamas maitinimas, pasikeitus aplinkybėms, mokinytis nebetenka teisės į šią paramą arba pareiškėjas yra pateikęs neteisingus duomenis apie gaunamas pajamas, bendrai gyvenančius asmenis ar kitus duomenis, reikalingus nemokamam maitinimui skirti, Administracijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu nemokamas maitinimas mokiniui nutraukiamas ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio įsakymo pasirašymo dienos Socialinės paramos skyrius informuoja mokyklą ar kitos savivaldybės administraciją, jei nemokamas maitinimas nutraukiamas kito steigėjo įsteigtos mokyklos mokiniui.

22. Nemokamas maitinimas mokiniui nutraukiamas nuo kitos dienos po sprendimo dėl nemokamo maitinimo nutraukimo mokykloje gavimo dienos.

V. MOKINIŲ NEMOKAMO MAITINIMO ORGANIZAVIMAS

23. Mokinių nemokamas maitinimas teikiamas toje mokykloje, kurioje mokiniai mokosi, neatsižvelgiant į jų gyvenamąją vietą. Mokyklose už mokinių nemokamo maitinimo organizavimą atsakingi mokyklų direktoriai.

24. Mokiniam nemokamas maitinimas vasaros atostogų metu teikiamas mokyklose organizuojamose dieninėse vasaros poilsio stovyklose.

25. Mokyklos direktorius ar jo įgaliotas asmuo, gavęs informaciją dėl nemokamo maitinimo skyrimo (nutraukimo), suderina nemokamai maitinamų mokinių skaičių. Mokyklos kiekvieną dieną

veda nemokamai maitinamų mokinių apskaitą, pildo mokinių nemokamo maitinimo registravimo žurnalą.

26. Mokyklų direktoriai, atsižvelgdami į patvirtintą perspektyvinį valgiaraštį, kuris privalo būti suderintas su Visagino visuomenės sveikatos centru, tvirtina maitinimo valgiaraštį ir prižiūri, kad jo būtų laikomasi.

27. Mokiniais vietoj nemokamo maitinimo negali būti išmokami pinigai.

28. Mokinys, kuriam paskirtas nemokamas maitinimas, pradedamas maitinti kitą dieną po Administracijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimo skirti nemokamą maitinimą gavimo mokykloje dienos.

29. Pakeitus mokyklą, mokiniui nemokamas maitinimas naujoje mokykloje pradedamas teikti nuo pirmos mokymosi joje dienos. Ankstesnė mokykla pateikia pažymą naujai mokyklai apie mokinio teisę gauti nemokamą maitinimą.

VI. BENDRAI GYVENANČIŲ ASMENŲ AR VIENO GYVENANČIO ASMENS PAJAMŲ APSKAIČIAVIMAS

30. Bendrai gyvenančių asmenų ar vieno gyvenančio asmens vidutinės mėnesio pajamos mokinių nemokamam maitinimui gauti apskaičiuojamos:

30.1. pagal 3 kalendorinių mėnesių iki kreipimosi dėl nemokamo maitinimo mėnesio pajamas, nustatytas Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 17 straipsnyje;

30.2. pagal kreipimosi dėl nemokamo maitinimo mėnesio pajamas, jei bent vieno bendrai gyvenančio asmens ar vieno gyvenančio asmens pajamų šaltinis ar bendrai gyvenančių asmenų sudėtis, palyginti su 3 praėjusiais kalendoriniais mėnesiais, pasikeitė.

31. Šio aprašo 30.2 punkte nustatyta tvarka netaikoma, jei per 3 kalendorinius mėnesius, praėjusius iki kreipimosi dėl nemokamo maitinimo mėnesio, buvo gauta vienkartinė išmoka (premija, vienkartinė netekto darbingumo kompensacija, išaitinė išmoka, išmokėta nutraukus darbo sutartį, išaitinė išmoka atleidžiamam iš pareigų valstybės tarnautojui ir kitos faktiškai gautos vienkartinės pajamos, išskyrus kompensaciją už nepanaudotas atostogas) ar iš karto už 2 ir daugiau kalendorinių mėnesių išmokėtos kas mėnesį gaunamos išmokos.

32. Skaičiuojant bendrai gyvenančių asmenų pajamas, neįskaitomos jų globojamų ar rūpinamų vaikų pajamos. Vaikai, kuriems įstatymų nustatyta tvarka yra nustatyta globa ar rūpyba, į bendrai gyvenančių asmenų, kurie paskirti globėjais ar rūpintojais, sudėtį neįskaitomi.

33. Kai vaiko laikinoji globa ar rūpyba nustatyta tėvų prašymu dėl jų laikino išvykimo iš Lietuvos Respublikos, globojamiems ar rūpinamiems vaikams socialinė parama mokiniams skiriama įvertinus vaiko, jo tėvų ir kitų bendrai gyvenančių asmenų pajamas.

34. Jeigu kreipimosi dėl mokinių nemokamo maitinimo mėnesį bent vieno iš bendrai gyvenančių asmenų ar vieno gyvenančio asmens pajamų šaltinis ar bendrai gyvenančių asmenų sudėtis, palyginti su 3 praėjusiais kalendoriniais mėnesiais, pasikeitė, mokiniams, iki kalendorinių metų ar mokslo metų pabaigos, ar vasaros atostogų metu mokyklose organizuojamose dienišėse vasaros poilsio stovyklose gavusiems nemokamą maitinimą, jis teikiamas, kol bus pateikta informacija apie pasikeitusias pajamas bei nauju Administracijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu bus skirtas nemokamas maitinimas, bet ne ilgiau kaip 2 mėnesius nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos.

35. Jeigu bendrai gyvenantys asmenys ar vienas gyvenantis asmuo gauna piniginę socialinę paramą pagal Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, bendrai gyvenančių asmenų ar vieno gyvenančio asmens pajamos nemokamam maitinimui gauti apskaičiuojamos pagal pajamas, kurios paskutinį kartą buvo nurodytos skiriant piniginę socialinę paramą, įskaitant paskirtos socialinės pašalpos dydį, išskyrus papildomai paskirtos socialinės pašalpos dydį, ir neįskaitant būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens kompensacijų dydžio.

35¹. Savivaldybės administracija, o tuo atveju, kai dėl nemokamo maitinimo prašymą-paraišką (prašymą) pareiškėjas pateikia mokyklos, kurioje mokinys mokosi, administracijai, mokyklos administracija prašymą-paraišką (prašymą) socialinei paramai mokiniams gauti užregistruoja prašymo-paraiškos (prašymo) gavimo dieną. Jeigu pateikti ne visi reikiami dokumentai, informacija apie trūkstamus dokumentus įrašoma informaciniame lapelyje ir šis įteikiamas pareiškėjui. Trūkstamus dokumentus socialinei paramai mokiniams gauti pareiškėjas turi pateikti ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos (prašymo) pateikimo dienos, išskyrus atvejį, kai pajamos socialinei paramai mokiniams gauti apskaičiuojamos šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka. Kai pajamos socialinei paramai mokiniams gauti apskaičiuojamos šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka, trūkstami dokumentai socialinei paramai mokiniams gauti pateikiami ne vėliau kaip per du mėnesius nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos. Jeigu pareiškėjas per nustatytą terminą savivaldybės administracijai, o tuo atveju, kai dėl nemokamo maitinimo prašymą-paraišką (prašymą) pareiškėjas pateikia mokyklos, kurioje mokinys mokosi, administracijai, mokyklos administracijai nepateikia trūkstamų dokumentų, savivaldybės administracija priima sprendimą neteikti socialinės paramos mokiniams.“

VII. NEMOKAMAM MAITINIMUI SKIRTIEMS PRODUKTAMS SKIRIAMŲ LĖŠŲ DYDŽIO NUSTATYMAS

36. Nemokamam maitinimui skirtiems produktams įsigyti (įskaitant prekių pridėtinės vertės mokestį) skiriama nuo 1,3 iki 7,7 procento bazinės socialinės išmokos dydžio suma. Lėšų, skirtų produktams įsigyti, dydį (įskaitant prekių pridėtinės vertės mokestį) nustato Administracijos direktorius.

VIII. APSKAITA, ATSAKOMYBĖ

37. Už nemokamo maitinimo apskaitą mokyklose atsakingas mokyklos direktorius. Nemokamo maitinimo mokykloje apskaitą veda mokyklos buhalterija. Mokyklos, naudojusios lėšas nemokamam maitinimui organizuoti, iki kito mėnesio 5 dienos apie panaudotas lėšas, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintu tvarkos aprašu, atsiskaito Visagino savivaldybės administracijos Apskaitos skyriui (toliau – Apskaitos skyrius).

38. Mokyklų administracijos:

38.1. pateikia Apskaitos skyriui paraišką dėl lėšų, reikalingų mokinių nemokamam maitinimui, poreikio;

38.2. kas ketvirtį iki kito mėnesio ketvirčio pirmo mėnesio 15 d. pateikia Apskaitos skyriui biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitą (forma Nr. 2), išlaidas nurodydamos lito tikslumu;

38.3. iki kiekvienų kalendorinių metų birželio 15 d. pateikia Socialinės paramos skyriui duomenis apie preliminarų lėšų poreikį nemokamam maitinimui ateinantiems metams finansuoti.

39. Finansų skyrius valstybės biudžeto lėšas, skirtas mokinių nemokamam maitinimui, pagal Apskaitos skyriaus pateiktas paraiškas perveda Apskaitos skyriui.

40. Apskaitos skyrius:

40.1. už lėšas, skirtas mokinių nemokamam maitinimui, pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintą Biudžeto sąmatos įvykdymo ataskaitą (forma Nr. 2), atsiskaito Finansų skyriui;

40.2. teikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai duomenis apie mokiniams suteiktą nemokamą maitinimą, vadovaudamasis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtinta duomenų apie suteiktą socialinę paramą mokiniams teikimo tvarka, ir, jei reikia, kitą informaciją.

41. Socialinės paramos skyrius:

41.1. teikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai duomenis apie pagrįstą valstybės biudžeto lėšų, reikalingų produktams įsigyti (įskaitant pridėtinės vertės mokestį), poreikį, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtinta Duomenų apie valstybės biudžeto poreikį socialinei paramai mokiniams teikimo tvarka;

41.2. renka ir kaupia duomenis apie suteiktą nemokamą maitinimą, analizuoja duomenis apie remiamus mokinius ir lėšų panaudojimą mokyklose, laiku apskaičiuoja papildomai reikalingas ar numatomas nepanaudoti einamaisiais metais lėšas.

41.3. teikia duomenis apie socialinės paramos mokiniams gavėjus ir jiems teikiamą socialinę paramą mokiniams Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje (SPIS).

42. Finansų skyrius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtinta Biudžeto sąmatos įvykdymo ataskaita (forma Nr. 2), teikia Finansų ministerijai duomenis apie lėšų, skirtų socialinei paramai mokiniams, panaudojimą.

IX. NETEISĖTAI GAUTOS SOCIALINĖS PARAMOS MOKINIAMS IŠIEŠKOJIMAS

43. Pareiškėjas, nuslėpęs ar pateikęs neteisingus duomenis, reikalingus mokinių nemokamam maitinimui gauti, ir dėl to neteisėtai ją gavęs, privalo šią paramą suteikusiai institucijai grąžinti neteisėtai gautos paramos dydžio pinigines lėšas. Neteisėtai gautos ir negrąžintos paramos mokinių nemokamo maitinimo dydžio piniginės lėšos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.

44. Dėl institucijų kaltės neteisėtai suteiktos paramos mokinių nemokamam maitinimui dydžio piniginės lėšos įstatymų nustatyta tvarka išieškomos iš kaltų asmenų.
